

Riktlinjer för språkanvändningen inom universitetet

Bakgrund – den nya språklagen

Under våren 2009 fattade riksdagen beslut om en språklag som reglerar det svenska språkets ställning i Sverige och – som en spegling härav – möjligheten att använda andra språk i vårt land, dels de fem särskilda minoritetsspråken, dels andra främmande språk, t.ex. engelska. Med hänvisning till den nya lagregleringen men också mot bakgrund av återkommande lokala erfarenheter föreligger ett behov av riktlinjer för språkanvändningen inom universitetet.

Språklagen fastslår i sin portalparagraf att svenska är huvudspråket i Sverige. Det innebär att svenskan är samhällets gemensamma språk som ska kunna användas inom alla samhällsområden. All offentlig verksamhet bygger på det svenska språket. Således stiftas lagar och publiceras författningar på svenska och handläggningsspråket vid förvaltningsmyndigheter, t.ex. universitetet, och domstolar är svenska. Att svenskan är huvudspråket innebär att den ska följa samhällsutvecklingen i stort, t.ex. ifråga om vokabulär och terminologi, och därigenom kunna användas inom alla sektorer av samhället. Det ska alltså vara ett komplett språk. I propositionen som låg till grund för riksdagens beslut pekades på risken för s.k. språkliga domänförluster, dvs att det uppstår områden (domäner) inom vilka i första hand engelskan tar över och helt ersätter svenskan. Som exempel nämns informationsteknologi, företagsledning och naturvetenskaplig forskning. De statliga myndigheterna och därmed också universitet och högskolor ges därför ett särskilt ansvar för användning och utveckling av en svensk terminologi inom sina fackområden.

Det står samtidigt klart av resonemangen i propositionen att man från regeringens sida är fullt medveten om enskilda samhällssektorer behov av att kunna använda också andra språk än svenska, framför allt engelska, i det dagliga arbetet. En sådan sektor som explicit nämns är högskolan. Detta innebär emellertid inte att universitet och högskolor ges fria händer att välja arbetsspråk i sina olika verksamheter utan det måste ske en medveten avvägning mellan olika mål och intressen.

Den offentliga verksamheten intar en särställning i språklagen. Språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet ska vara svenska. För att bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet ska fylla sin funktion är det väsentligt att de handlingar som blir allmänna är skrivna på svenska. Beslut och domar men även – som huvudregel – andra handlingar som blir allmänna ska därför upprättas på svenska. Även då en handling översätts till ett annat språk för att en enskild mottagare ska kunna tillgodogöra sig innehållet bör handlingen finnas i original på svenska i ärendet.

Lokala riktlinjer för språkanvändningen vid universitetet

I det följande anges riktlinjer för språkanvändningen vid universitetet, företrädesvis inom skilda administrativa områden. Med "engelska" avses brittisk engelska.

Benämningar av organisationsenheter (institutioner, arbetsenheter, centrumbildningar etc)

Riktlinje: Samtliga organisationsenheter skall ha en svensk benämning samt en engelsk översättning.

Protokoll inkl. bilagor från sammanträde i universitetsstyrelsen, fakultetsstyrelse (motsv), institutionsstyrelse, styrelse för bibliotek och annan arbetsenhet samt organ som arbetar på delegation från eller som beredande organ för nämnda styrelser, beslut av rektor eller annan enskild tjänsteman samt underlag för nämnda protokoll/beslut.

Riktlinje: Alla protokoll och beslut skall avfattas på svenska. Vid behov skall en översättning göras till engelska och/eller annat språk. Underlag till beslut skall också vara skrivna på svenska. Utlåtanden från utländsk sakkunnig får dock vara avfattade på danska, engelska eller norska utan att behöva översättas till svenska. Underlag i form av ansökningar om forskningsmedel som förutsatts bli föremål för en lokal prioritering får vara avfattade på engelska utan att behöva översättas till svenska, om den berörde externe finansören föreskrivit att ansökningarna ska skrivas på engelska. Övriga ansökningar om forskningsmedel ges in på valfritt språk, om inte den avsedde finansören föreskrivit annat.

Sammanträden: **Riktlinje:** Sammanträden i universitetsstyrelsen, fakultetsstyrelse (motsv), institutionsstyrelse, styrelse för bibliotek och annan arbetsenhet samt organ som arbetar på delegation från eller som beredande organ för nämnda styrelser sker på svenska. Vid sammanträde i anställningsnämnd får ordföranden besluta att behandlingen av visst ärende skall ske på engelska, om icke-svenskspråkig sakkunnig deltar i mötet.

Anställning av personal. **Riktlinje:** Vid anställning av personal skall, generellt sett, kunskaper i svenska och engelska ses som meriterande och inte sällan som en förutsättning för anställning. Sökande till anställning som lärare som inte har kunskaper i vare sig svenska eller engelska skall normalt inte anses behörig, dock att danska och norska kan jämföras med svenska. Lärare som saknar kunskaper i svenska, när han/hon anställs, skall, om han/hon erhåller en tillsvidareanställning, inom två år skaffa sig sådana kunskaper i svenska att han/hon kan undervisa och handleda på svenska och delta i samtal på svenska avseende institutionens och fakultetens akademiska och administrativa verksamhet.

Utbildning i svenska för lärare, doktorander m fl

Riktlinje: Lärare som anställs med tillsvidareförordnande eller på en anställning med avsedd varaktighet i minst fyra år (t.ex. forskarassistent) eller doktorand och som saknar kunskaper i svenska (eller danska/norska) skall genomgå intensivutbildning i svenska under det första året av sin vistelse vid LiU. Lärare som anställs för en period om minst två år skall erbjudas att delta i sådan intensivutbildning. Även annan tjänsteman som anställts trots

bristande kunskaper i svenska bör erbjudas sådan utbildning. Vid behov skall fortsatt utbildning i svenska erbjudas för att underlätta för lärare att uppnå den i föregående avsnitt beskrivna kunskapsnivån.

Pedagogisk utbildning av lärare. Riktlinje: Den pedagogiska utbildningen av lärare skall belysa lärandeproblem som hänger samman med att undervisning och/eller kurslitteratur är på annat språk än modersmålet.

Utbildning i svenska för utbytesavtalsstudenter och s.k. free movers.

Riktlinje: Utbildning i svenska skall erbjudas utbytesavtalsstudenter och bör erbjudas s.k. free movers.

Utbildningsplaner. Riktlinje: Utbildningsplan skall fastställas på svenska och översättas till engelska. Undantagsvis kan också översättning till annat språk böra ske.

Kursplaner. Riktlinje: Kursplan avseende kurs med engelska eller annat främmande språk som undervisningsspråk skall fastställas på svenska och översättas till undervisningsspråket. Annan kursplan fastställs på svenska och översätts först om behov härav uppstår.

Kursinformation. Riktlinje: Kursinformation avseende kurs med engelska eller annat främmande språk som undervisningsspråk skall fastställas på svenska i den utsträckning som informationen utgör kompletteringar till eller preciseringar av kursplanen eller eljest har karaktär av bindande föreskrift och översättas till undervisningsspråket. Annan kursinformation avseende sådan kurs avfattas på undervisningsspråket. Kursinformation avseende kurser med svenska som undervisningsspråk avfattas på svenska och översätts först om behov härav uppstår.

Allmäninformation. Riktlinje: Övergripande information om universitetet skall normalt avfattas på svenska, oavsett om den ges ut i pappersform eller genom publicering på nätet, samt översättas till engelska, ev. i sammanfattad form. Om informationen explicit riktar sig till utländska läsare, t.ex. vid rikstad rekryteringsinformation, behöver den framställas endast på engelska och/eller annat i sammanhanget relevant språk.

Personal- och studentinformation. Riktlinje: Allmän information till personal och/eller studenter skall avfattas på svenska och som regel översättas till engelska. Hemsidor som är gemensamma för universitetet eller för en fakultet eller en institution (motsv) bör vara tillgängliga på såväl svenska som engelska.

Hälsa, miljö och säkerhet. Riktlinje: Regler avseende hälsa, miljö och säkerhet skall fastställas på svenska och översättas till engelska.

Skyltning. Riktlinje: Orienteringstavlor och skyltar inom universitetet skall vara skrivna på svenska. Om det inte är uppenbart onödigt bör de dessutom vara försedda med en översättning till engelska.

Språkliga riktlinjer inom utbildning och forskning. Språkliga riktlinjer skall också fastställas med avseende på utbildningen och forskningen inom LiU. Fakultetsstyrelserna (motsv) ges härmed i uppdrag att utarbeta förslag till sådana riktlinjer, om möjligt gemensamma. Uppdraget skall genom rektors försorg redovisas för universitetsstyrelsen senast vid universitetsstyrelsens sammanträde i november 2010.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetsstyrelsen vid dess sammanträde denna dag. I beslutet har deltagit ordföranden Bengt Westerberg, universitetets rektor Mille Millnert och övriga ledamöterna Märtha Byfors, Trygve Carlsson, Per-Erik Ellström, Ewa Groppfeldt, Lars Hultman, Martin Nyström, Mikael Strid, Agneta Westerdahl och Karin Öllinger. Vidare har närvarit prorektor Karin Fälth-Magnusson, suppleanten Daniel Björk, personalföreträdarna Örjan Lönnevik och Marianne Plymoth, styrelsens sekreterare Ann-Christin Gustafsson, revisionschefen Margareta Fallsvik, informationsdirektören Lars Holberg samt universitetsdirektören Curt Karlsson, den sistnämnde föredragande.

Beslutet skall publiceras i universitetets regelsamling.

Bengt Westerberg

Curt Karlsson